

Remissvar

Borlänge 2016-11-28

Ärenden: TRV 2016/56664
Ert datum: 2016-06-07
Ert ärendelID: N2016/03080/DL

Näringsdepartementet

Diariet

Trafikverket

781 89 Borlänge
Besöksadress: Röda vägen 1
Telefon: 0771-921 921
Texttelefon: 0243-750 90
www.trafikverket.se
registrator@trafikverket.se

Björn Sundqvist

Planering
bjorn.sundqvist@trafikverket.se
Direkt: 010-1235134
Mobil: 070-7623409

Remiss gällande Betänkandet En trygg dricksvattenförsörjning (SOU 2016:32)

Trafikverket delar i allt väsentligt Dricksvattenutredningens syn på och beskrivning av situationen och identifierade åtgärdsområden och är positivt till lämnade förslag.

Inledningsvis vill Trafikverket framhålla värdet av Dricksvattenutredningens arbete och ett välskrivet, väl strukturerat och väl genomarbetat material.

Följande fråga anser Trafikverket behöver klargöras/utredas vidare:

- Hur prioritering skall göras mellan landets vattenförekomster där det identifierats ett behov av vattenskyddsåtgärder. Trafikverket lägger betydande resurser på riktade åtgärder för att skydda vatten och det är viktigt att rätt prioriteringar görs så att samhällets resurser används på bästa sätt.

Trafikverket ansvarar för långsiktig planering av transportsystemet för vägtrafik, järnvägstrafik, sjöfart och luftfart. Trafikverket ansvarar också för byggande, drift och underhåll av statliga vägar och järnvägar. Planering, byggnation, drift och underhåll av infrastruktur kan påverka vattnets kvalitet. Trafikverket arbetar kontinuerligt, i alla processer, med frågan om behovet av att skydda landets vattenförekomster, i synnerhet sådana som är av betydelse för dricksvattenförsörjningen eller med höga naturvärden. Trafikverket har i den rollen sedan 2014 deltagit i Dricksvattenutredningens referensgrupp för skydd av vattentäkter. Trafikverket bereds nu möjlighet att lämna synpunkter på Dricksvattenutredningens slutbetänkande.

Borlänge 2016-11-28
Ärendenr: TRV 2016/56664

Utredningen är mycket omfattande och komplex vilket medför att saker kan ha förbisetts eller missuppfattats. Trafikverket berörs framförallt av överväganden och förslag rörande skyddet av vattenförekomster och täkter och lämnade synpunkter är helt i huvudsak kopplade till den delen av utredningen. Utifrån detta lämnas nedan Trafikverkets synpunkter och kommentarer.

Dagens kunskap och krav innebär att frågan om hänsyn och behov av skydd av vatten är en naturlig del i alla Trafikverkets processer och aktiviteterna spänner över ett brett område, varav vattenskydd kopplat till anläggningen är en begränsad men viktig del. Delar av infrastrukturen är relativt gammal och har tillkommit i en tid då kunskapen och miljökraven inte var desamma som idag. Trafikverket arbetar därför aktivt med riktade åtgärder på platser där transportsystemet riskerar att förorena våra vattenområden. Åtgärderna kan vara både administrativa och fysiska och åtgärdsvalen utgår ifrån fyrstegsprincipen - Tänk om – Optimera – Bygg om – Bygg nytt. Åtgärderna kan syfta till att minska sannolikheten för trafikolyckor med utsläpp som följd, att minska konsekvenserna av ett utsläpp om en olycka ändå sker eller till att minska påverkan från diffusa utsläpp från trafik och anläggningar. I sammanhanget är det viktigt att komma ihåg att riskerna i princip aldrig kan elimineras, med mindre än att man flyttar det potentiella skadeobjektet bort från skyddsobjektet, utan enbart reduceras. Samordning och samverkan är en viktig komponent då påverkanssituationen inte sällan är komplex med flera olika aktörer och påverkanskällor.

Arbetet utgår från Trafikverkets nationella brist- och riskanalyser och nationella prioriteringar som sedan hanteras regionalt. I detta arbete är det viktigt att rätt prioriteringar görs så att samhällets resurser används på bästa sätt, med rätt åtgärd, på rätt plats och i rätt ordning. Trafikverkets ekonomiska resurser för riktade vattenskyddsåtgärder är betydande, i dagsläget i storleksordningen 100 mnkr/år. Trots detta är resurserna begränsade, då framförallt fysiska åtgärder, när de är nödvändiga, kan vara mycket kostsamma. Alla konfliktsträckor med ett identifierat åtgärdsbehov kan inte åtgärdas samtidigt. Ska till exempel prioritet ges till stora vattentäkter med många abonnenter, eller till sådana som kanske är betydligt mindre men utgör huvudvattentäkter och där reservvattenkapacitet saknas? Ska vattentäkter som omfattas av vattenskyddsområde ges företräde framför sådana som saknar, oaktat taktens "värde"? Hur prioriteras vattenförekomster som inte utnyttjas för dricksvattenförsörjning idag men som har en betydande sådan framtida potential men som saknar vattenskyddsområde? Hur hanteras vattenförekomster som riskerar att inte nå miljökvalitetsnormerna men som saknar områdesskydd eller utpekade höga värden? Ska grundvattentäkter, som i vissa avseenden kan antas vara mer sårbara

Borlänge 2016-11-28
Ärendenr: TRV 2016/56664

än vattentäkter i stora ytvattenförekomster, ges företräde? Hur mycket får det kosta att åstadkomma en acceptabel risksituation – vad är en vattentäkt värd, och vad är en acceptabel risknivå? Bör vattenförekomster med höga naturvärden vara likställda med sådana som är av betydelse för dricksvattenförsörjningen? Resonemanget ovan är ett exempel på behovet och vikten av samverkan och samsyn, vilket Dricksvattenutredningen också anger som förutsättningar i arbetet med att säkra landets dricksvattenresurser. Samhällets samlade syn på frågan om prioritering behöver klargöras. I sammanhanget kan nämnas att Trafikverket deltar i arbetsgruppen planering, inom det nationella nätverket för dricksvatten. Under 2016 har också en samverkansåtgärd tagits fram inom Miljömålsrådet avseende kostnadseffektivare vattenskydd där syftet bland annat är att lyfta ovan nämnda frågor.

Trafikverket anser liksom Dricksvattenutredningen att ett viktigt instrument för att minska konsekvenserna av en oönskad händelse, som ett utsläpp, är en väl fungerande beredskap. Trafikverket konstaterar liksom Dricksvattenutredningen att här finns brister. I Trafikverkets riskbedömningsmetodik är den mest betydande oönskade händelsen en olycka med tungt fordon där utsläpp sker av fordonets egna drivmedel, vanligen diesel. I värsta fall har fordonet även en last av ämnen eller produkter som är skadliga för vatten och som läcker ut, vilket även kan vara annat gods än det som normalt omfattas av begreppet *farligt gods*. Trafikverkets förebyggande åtgärder mot konsekvenserna av sådana incidenter vid vägar med ett vattenskyddsbehov kan variera i utformning men har ett gemensamt, att de syftar till att köpa tid, att skapa rådrum för saneringsåtgärder. En aktuell beredskapsplan och fungerande beredskap samt rätt kapacitet hos den som ska utföra saneringsåtgärderna är helt nödvändiga länkar i den kedjan. Trafikverket vill lyfta frågan om behovet av att tydliggöra var ansvaret att utföra sådana initiala saneringsåtgärder vid vägolyckor med tunga fordon ligger. Det har vid flera möten med berörda aktörer konstaterats att oklarheter råder. Detta gäller i synnerhet om fordonet är utlandsregistrerat och kompliceras ytterligare av om utsläppet sker utanför vägområdet, kanske på en privat fastighet. Det är av avgörande betydelse att ansvaret är klarlagt och att resurser finns tillgängliga så att detta fungerar i praktiken.

Dricksvattenutredningens förslag, bland annat till ändringar i miljöbalken, med syfte att intensifiera och tydliggöra arbetet med att inrätta vattenskyddsområden med ändamålsenliga föreskrifter, bedömer Trafikverket som bra och nödvändigt. Att peka ut och definiera skyddsvärda områden med tydliga regler och restriktioner underlättar i många avseenden Trafikverkets planering för nya infrastruktursatsningar, liksom planering och prioritering av investeringar i nödvändiga skyddsåtgärder vid befintliga anläggningar samt försiktighetsmått vid drift och underhållsåtgärder. Anpassningar av planerad infrastruktur,

Borlänge 2016-11-28
Ärendenr: TRV 2016/56664

skyddsåtgärder, försiktighetsmått liksom hantering av dispensansökningar och tillstånd kan dock innebära försvårande/fördrande omständigheter för Trafikverkets verksamhet. Samexistens mellan olika samhällsintressen behöver i möjligaste mån eftersträvas och sådana anpassningar och åtgärder inom transportsystemet måste tålas, resurssättas och utföras där samhällets behov av att säkra dricksvattentillgångarna så kräver. Trafikverket anser liksom Dricksvattenutredningen att det är önskvärt att dubbelregleringar i möjligaste mån fasas ut och, för en nationell aktör som Trafikverket, är det viktigt att tillämpningen av regelverket blir enhetligt över landet.

Trafikverket bedömer att förslaget om tillägg i förordningen om områdesskydd (1998:1252), med en paragraf 25 d, pkt 2, om att *länsstyrelse eller kommun ska innan den beslutar om bildande, ändring eller upphävande av ett vattenskyddsområde även samråda med Trafikverket om beslutet rör infrastruktur och det inte är uppenbart att ärendet saknar betydelse för Trafikverket*, är ändamålsenligt. Trafikverket hanterar redan i dagsläget en hel del remisser/samråd avseende vattenskyddsområden och då den statliga infrastrukturen har en mycket stor utbredning, med ett mycket stort antal kontaktsträckor med vattenförekomster av betydelse för dricksvattenförsörjningen, så kan man förvänta sig att dessa samråd/remisser kommer att öka i antal om förslaget antas. Detta kommer innebära en något ökad arbetsinsats för Trafikverket.

I detta ärende har generaldirektör, Lena Erixon, beslutat. Föredragande har varit nationell samordnare vatten Björn Sundqvist. Samråd har skett med vattenspecialist Thomas Gerenstein och avdelningschef Annika Holmqvist. I den slutliga handläggningen har verksamhetsområdeschef Planering, Stefan Engdahl och enhetschef Miljö, Petter Åsman, deltagit.

Lena Erixon
Generaldirektör